

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Політичне маніпулювання**

Освітня програма Політологія

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політології
Протокол № 1 від «31» серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Політичне маніпулювання
Викладач (-і)	Ломака Іванна Іванівна
Контактний телефон викладача	+380975421630
Е-mail викладача	ivanna.lomaka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркові дисципліни
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	понеділок 15.00 год. – 17.00 год.

2. Анотація до курсу

Надзвичайно важливою є роль політичного маніпулювання як навчальної дисципліни в підготовці політологів. Адже професія політолога будь-якого профілю потребує знань і практичних навичок роботи з усіма видами політичних маніпуляцій. Політичне маніпулювання — парадоксальний феномен сучасності. Як потужний інструмент прихованого впливу на психіку людини і поведінку мас, воно активно використовується у боротьбі за владу, намаганнях утримати її. Однак про способи захисту від нього відомо дуже мало. Для цього потрібні комплексне розуміння його соціопсихологічної суті, природи і механізмів, знання базових принципів його використання, змісту й ефективності конкретних технологій, стратегій, методів, прийомів.

3. Мета та цілі курсу

Метою вивчення курсу є ознайомлення студентів з основами політичного маніпулювання, набуття систематизованих знань про маніпулювання як специфічну форму політичного впливу; ознайомити з особливостями реалізації політичного маніпулювання. Подібні знання сприяють формуванню навичок самостійного аналізу політичних явищ та процесів, визначенню власного місця та ролі в них.

Основними завданнями дисципліни є:

- здобуття знань про об'єкт та предмет дослідження, категоріальний апарат, структуру, методи, принципи та функції політичного маніпулювання;
- набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних типів політичного маніпулювання;
- з'ясування особливостей технологій реалізації політичного впливу;
- здобуття знань про особливості невербального маніпулювання, та їх природу;

- з'ясування особливостей захисних механізмів від політичного маніпулювання. У результаті вивчення навчальної дисципліни рідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття і категорії дисципліни, її структуру, методи, принципи та функції;
- типологію політичних маніпуляторів та їхні особливості;
- технології та механізми маніпулятивного впливу;
- природу невербального маніпулювання;
- моделі захисту від політичного маніпулювання.

вміти:

- визначати сутність поняття „політичне маніпулювання”;
- практично застосовувати теоретичні знання для аналізу політичного впливу в Україні та інших державах;
- визначати місце і роль політичного маніпулювання у житті людини;
- критично оцінювати різні типи та механізми політичного впливу;
- виділяти головні засоби невербального маніпулювання.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетенції соціально-особистісні:

- власна активність студента, забезпечення мотивації діяльності, вміння використовувати власний досвід;
- спроможність аналітично, системно і критично мислити, знати основні поняття і категорії дисципліни;
- вміння співпрацювати у команді, розв'язувати проблеми, робити вибір та приймати рішення;
- формування адекватної самооцінки, підвищення соціального статусу учня через розвиток здібностей;
- ерудованість, креативність і комунікабельність;
- патріотизм і толерантність.

Загальнонаукові компетенції:

- розуміння сутності, характеру, закономірностей сфери політики, політичної дійсності, політичного життя особи і суспільства;
- здатність до усвідомлення та ознайомлення з особливостями і закономірностями політичного процесу, функціонування політичної системи і влади, державних управлінських механізмів, форм і методів діяльності суб'єктів політики, їх взаємодії з громадянським суспільством.

Інструментальні компетенції:

- вміння використовувати джерела інформації, інформаційні технології, самостійно опрацьовувати інформацію;
- вміння розуміти інформацію, аналізувати та критично ставитися до інформації;
- здатність до застосування в науковому спілкуванні відповідної термінології з проблематики політичного маніпулювання;
- навички науково-дослідницької роботи.

Професійні компетенції:

- набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів до розуміння політичної маніпуляції;
- усвідомлення природи сучасних політичних маніпуляцій, політичних міфів;
- здатність до прогнозування наслідків політичних рішень; здобуття навичок для практичного застосування теоретичних знань з аналізу політичних процесів і явищ в Україні та інших державах;
- оволодіння специфікою застосування політичних маніпулятивних технологій під час виборчих кампаній різних рівнів.
- здатність застосовувати на практиці набуті знання при написанні курсових, бакалаврських і дипломних робіт, проведенні наукової роботи.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	56

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7-й семестр	052 Політологія	IV курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Фор ма заня ття	Література	Завдання, год.	Вага оцінк и	Тер мін вико нанн я
Тема 1. Маніпу люванн	лекц ія, 2 год	Література. 1.Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. –	підготовка конспекту лекції і	5 б. (вибір ково,	вере сень 2020

<p>я як специфічна форма політичного впливу.</p>	<p>семінарске заняття, 2 год.</p>	<p>К. : Академвидав, 2010. – 432 с. 2.Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. 3.Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223с. 4.Донченко О. Архетипи соціального життя і політика (глибинні регулятиви психополітичного повсякдення) [монографія] / Олена Донченко, Юрій Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334 с. 5. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. / Ф.М. Корольюка. – К., 2009. – 564 с. 6. Головатий М.Ф. Політична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2001. – 135 с. Чалдини Р. Психологія впливу / Р. Чалдини. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.</p>	<p>семінарського заняття, 4 год.</p>	<p>під час опитування на семінарі).</p>	<p>р.</p>
<p>Тема 2. Механізми політичного маніпулювання.</p>	<p>лекція, 2 год семінарске заняття, 2 год.</p>	<p>1. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання: навч. посібник. – «Академвидав», 2010. – 432 с. http://academia-ps.com.ua/product/198 2. Бебик В. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: навч.–метод. посібн. – К.: МАУП, 2001. – 216 с. 3. Джига Т.В. Методи та технології впливу політичної реклами (на прикладі передвиборної кампанії) [Текст]: дис. ... канд. політ. наук: 10.06.03 / Джига Тетяна Василівна. – К., 2003, – 166 с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=328. – Назва з екрану. 4. Денисюк С.Г. Імідж політичного лідера в контексті розвитку української політичної культури: особливості формування та механізми реалізації: автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.03; Нац. пед. ун–т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2007. – 18 с. – Або [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ard/2007/07dsgfmr.zip 5. Кара–Мурза С.Г. Манипуляция сознанием / С.Г. Кара–Мурза. – К.: «Оріяни», 2000. – 254 с.</p>	<p>підготовка конспекту лекції і семінарського заняття, 4 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p>	<p>Вересень 2020 р.</p>

		<p>6. Кочубей Л. Архетипи політичного лідерства як підґрунтя маніпулятивних технологій [Електронний ресурс] / Лариса Кочубей, Катерина Меркотан // Держава і суспільство. – Режим доступу: http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-34/doc/4/09.pdf. – Назва з екрану.</p> <p>7. Мотузенко Б. Маніпуляції як соціальна технологія // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – Київ; Запоріжжя; Одеса, 2000. – Вип.4. – С.111–124.</p> <p>8. Основи масово-інформаційної діяльності: підручник / А.З.Москаленко, Л.В. Губерський, В.Ф. Іванов. – К., 1999. – 634 с.</p> <p>9. Політико-психологічний аналіз аудіовізуальної політичної реклами Юлії Тимошенко у передвиборчій кампанії 2010 року [Електронний ресурс] / В.Шарлай. – Режим доступу: http://politiko.ua/blogpost48406. – Назва з екрану.</p> <p>13. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Генеза, 1997. – 395 с.</p> <p>14. Процак Х. Психологія і реклама. Особливості взаємодії та взаємопроникнення. Частина 2. [Електронний ресурс] / Христина Процак. – Режим доступу: http://protsak.livejournal.com/11405.html. – Назва з екрану.</p>			
Тема 3. Типи політичних маніпуляторів	семінар 2 год.,	<p>1. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2010. – 432 с.</p> <p>2.Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223с.</p> <p>3.Донченко О. Архетипи соціального життя і політика (глибинні регулятиви психополітичного повсякдення) [монографія] / Олена Донченко, Юрій Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334 с.</p> <p>5.Почепцов Г. Г. Информация и дезинформация. К., 2001.</p> <p>6.Кирилюк Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. / Ф.М. Кирилюка. – К., 2009. – 564 с.</p>	підготовка конспекту семінару 2 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	жовтень 2020 р.

		7.Пушкарева Г.В. Политический менеджмент : учеб. пособ. / Г.В. Пушкарева. – М. : Дело, 2002. – 400 с. 8. Головатий М.Ф. Політична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2001. – 135 с.			
Тема 4. Мішені та об'єкти політичного маніпулювання.	семінарске заняття 2 год	1.Бойко О.Д. Політичне маніпулювання. – К., 2010. – 432 с. 2.Кассирер Э. Техника современных политических мифов // Вестник МГУ. – Сер. 7 (философия). – 1990. – № 2. 3. Кушакова М. К. Маси як об'єкт політичного маніпулювання // Панорама політологічних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – 2013 . – Вип. 11. 4. Кара – Мурза С. Г. Маніпуляція свідомістю / С. Г. Маніпуляція свідомістю. – (Електронний ресурс). – http://www.fhotm.kpi.ua/guest/manipul.pdf	підготовка конспекту семінарського заняття, 2 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	жовтень 2020 р.
Тема 5. Технологія реалізації маніпулятивного впливу.	лекція, 2 год.	1. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2010. – 432 с. 2. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223 с. 3. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. / Ф.М. Кирилюка. – К., 2009. – 564 с 4. Головатий М.Ф. Політична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2001. – 135 с. 7. Дорош Л.О. Міф у політичному маніпулюванні: значення для формування суспільної свідомості.– Електронний ресурс.–Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/slv/2012_14/st39.pdf 8. Бойко О. Чутка як інструмент політичного маніпулювання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Sup/2011_22/Rozdil_2/13_Boyko.pdf . 9.Нагорний А.І. Сучасні методики маніпулювання суспільно-масовою свідомістю та їх застосування в політичних технологіях. –	підготовка конспекту лекції, індивідуальна робота – підготовка та захист студентами реферату з обраної теми, 2 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	листопад 2020 р.

		[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_4/Pages%20from%20167-174.pdf			
Тема 6. Суть і функції невербального політичного маніпулювання.	семінарське заняття, 2 год.	1.Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2010. – 432 с. 2. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223 с. 3.Бабик В.М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: навч.-метод. посіб. / В.М. Бабик. – К.: МАУП.- 2001. – 216 с. 4. Головатий М.Ф. Політична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2001. – 135 с. 5.Донченко О. Архетипи соціального життя і політика (глибинні регулятиви психополітичного повсякдення) [монографія] / Олена Донченко, Юрій Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334 с. 7.Кирилюк Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. / Ф.М. Корольока. – К., 2009. – 564 с. 8.Нагорний А.І. Сучасні методики маніпулювання суспільно-масовою свідомістю та їх застосування в політичних технологіях. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_4/Pages%20from%20167-174.pdf	підготовка конспекту семінарського заняття, 2год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальних робіт).	лист опад 2020 р. лист опад 2020 р.
Тема 7. Основні прийоми	лекція, 2 год.	1.Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2010. – 432 с. 2.Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223с.	підготовка конспекту лекції і семінарськ	5 б. (вибірково, під	лист опад 2020 р.

и нейролінгвістичного програмування.	семінарське заняття, 2 год.	<p>3.Данилюк І. Мова як чинник згуртованості групового «Ми» / І. Данилюк // Соціальна психологія : український науковий журнал / Український центр політичного менеджменту, Нац. пед. ун. ім. М. Драгоманова. – К., 2008. – № 1. – С. 105-112.</p> <p>4.Ільницька Л. Особливості використання сугестивних та маніпулятивних технологій у сучасному англomовному політичному дискурсі / Л. Ільницька // Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи / НАН України. Центр наук. дослідж. і викладання інозем. мов. – К. : Логос, 2010. – С. 115-125.</p> <p>5.Кальниш В. В., Кальниш Ю. Г. Нейролінгвістичне програмування (НЛП) Формування громадсько-політичної поведінки великих груп населення :наукова монографія. – К., 2009.</p> <p>6.Мазурок Т. Мовні засоби впливу на слухача у промовах М. Тетчер та Ю. Тимошенко / Т. Мазурок // Гуманітарні та соціальні науки : матеріали I Міжнародної конференції молодих вчених HSS-2009, 14-16 трав., 2009р. Україна, Львів / Національний університет «Львівська політехніка». – Л. : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 316 с. – Парал. тит. арк. англ. – С. 90-92.</p> <p>10.О’Коннор Д., Мак-Дермотт Я. Принципы NLP. — К.: София, 2000.</p> <p>11.Петрик В. М. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб./ В. М. Петрик. – К.: 2011. – 248с.</p> <p>12.Романюк С. Реалізація маніпулятивного потенціалу лінгвістичних вербальних засобів в американському рекламному дискурсі / С. Романюк // Наукові записки. – Випуск 81 (2). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 4 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – С. 286-289.</p>	ого заняття, 4 год.	час опитування на семінарі).	..
Тема 8. Політичний нейромаркетинг.	семінар 2 год.	<p>1. Бойко О. Д. Політичне маніпулювання: навч. посіб. – К.: Академвидав, 2010. – 432 с.</p> <p>2. 'Resistance is futile': Beware of Neuromarketing [Електронний ресурс]: Інтернет-видання Globalresearch.ca – Режим доступу: http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=1150</p>	підготовка конспекту семінару2 год.	5 б. (вибірково, під час опиту	грудень 2020 р.

		<p>0</p> <p>3. Трайндл А. Нейромаркетинг: Візуалізація емоцій [Електронний ресурс]: Інтернет-видання Lib.rus.ec – Режим доступу: http://lib.rus.ec/b/240093/read#t9</p>		вання на семінарі).	
Тема 9. Виборчі технології як форма політичного маніпулювання.	лекція, 2 год . семінарске заняття, 2 год .м	<ol style="list-style-type: none"> 1. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи. – К., 2007. – 112 с. 2. Бебик В.М. Менеджмент виборчої кампанії / В.М. Бебик. – К.: МАУП, 2003. – 424 с. 3. Кочубей Л. Категоріальне осмислення виборчих процесів // Політичний менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=29&c=448. 4. Організація передвиборчої команди і проведення виборчої кампанії. Загальні принципи і методи // Держава і право. Зб. наук. праць. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – № 19. – С. 586-589. 5. Слободянюк Е. Виборчі технології для “чайників” і не тільки //Нова політика. — 2000. — № 2 (28). 6. Сучасний виборчий PR : навч. посіб. / В. В. Лісничий, В. О. Грищенко, В. М. Іванов, М. В. Кінах. – Сєверодонецьк : ЄВРІКА, 2001. – 480 с. 7. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні. – Львів, 2010. – 462 с. 	підготовка конспекту лекції і семінарського заняття, 4 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	грудень 2020 р.
Тема 10. Методи маніпулятивного	лекція, 2 год .	<ol style="list-style-type: none"> 1. ЗМІ як особливий чинник впливу на Формування способу життя особистості. 2. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: Навч. посіб. / Валерій Феліксівич Іванов. — Черкаси: Вид-во ЧДУ, 2003. 3. Карлова В.В. Вплив засобів масової інформації на формування української національної свідомості. Архів оригіналу за 16 	підготовка конспекту лекції, індивідуальна робота –		

впливу ЗМІ.		<p>грудень 2013. Процитовано 16 грудень 2013.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Варій М.Й. Специфічні форми і методи впливу на електорат // Політико-психологічні передвиборчі та виборчі технології": навч. посіб. -- Київ. -- Ельга, Ніка-Центр. -- 2003. Архів оригіналу за 5 грудень 2013. Процитовано 16 грудень 2013. 5. Нестеряк Ю. Державна підтримка ЗМІ: європейські традиції та українська практика // Вісник Київського національного університету. Журналістика. – 2002. – № 10. – С. 50–52. 6. Присяжнюк М. М. Прийоми маніпулювання свідомістю людей через засоби масової інформації /М. М. Присяжнюк // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. — №1(1). —2008. — С. 51–58. 7. Лігачова Н.Л, Черненко С.М., Іванов В.Ф. «Телебачення спецоВ перацій. Маніпулятивні технології в інформаційноВаналітичних програмах українського телебачення: моніторинг, методи визначення та засоби проВ тидії». — К.: Інтерньюз–Україна, 2007. — С. 10–11. 8. Почепцов, Г. Інформаційна політика / Почепцов Георгій Георгійович, Чукут Світлана Анатоліївна. — К.: Знання, 2008. 9. Квіт С. Масові комунікації. Підручник. - Київ, Видавничий дім "Києво- Могилянська академія". 2008. 	підготовка та захист студентами реферату з обраної теми, 2 год.		
Тема 11. Особливості здійснення маніпулятивного впливу	лекція, 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. – М.: ЧеРо, 1997. – 344 с. 3. Остроухов В.В. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти): підруч. / [Остроухов В.В., Петрик В.М., Присяжнюк М.М. та ін. ; за заг. ред. Є.Д.Скулиша]. – К. : КНТ, 2010. – 776 с. 4. Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (Ніжинський державний НЗ4 університет імені Миколи Гоголя) / відп. ред. проф. 	підготовка конспекту лекції,		

в Інтерне ті		<p>Г. В. Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – Кн. 3. – 235 с.</p> <p>5. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк Л.Ф. Компанцева, О.Д. Бойко, В.В. Остроухов / заг Ред. Є. Д. Скулиша. – К.: ВІПОЛ, 2011. – 248 с.</p> <p>6. Рябоконт О. Маніпуляції масовою свідомістю в політичному сегменті соціальних мереж / О. Рябоконт // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – 2012. – Вип. 33. – С. 543-553. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2012_33_50.</p> <p>7. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є. Д. Скулиш [та ін.] ; ред.: Є.Д. Скулиша; Нац. акад. СБУ. – Київ, 2010. – 247 с.</p>			
Тема 12. Захист від політич ного маніпу люванн я.	лекц ія, 2 год · семі нарс ьке заня ття, 2 год .м	<p>1.Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2010. – 432 с.</p> <p>2. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223 с.</p> <p>3.Бєбик В.М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: навч.-метод. посіб. / В.М. Бєбик. – К.: МАУП.- 2001. – 216 с.</p> <p>4. Головатий М.Ф. Політична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2001. – 135 с.</p> <p>5.Донченко О. Архетипи соціального життя і політика (глибинні регулятиви психополітичного повсякдення) [монографія] / Олена Донченко, Юрій Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334 с.</p> <p>7.Кирилук Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. / Ф.М. Королюка. – К., 2009. – 564 с.</p>	підготовка конспекту лекції і семінарськ ого заняття, 4 год		

		8.Нагорний А.І. Сучасні методики маніпулювання суспільно-масовою свідомістю та їх застосування в політичних технологіях. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_4/Pages%20from%20167-174.pdf			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи студентів (вересень – грудень 2020 р.):</p> <p>1) усні відповіді на семінарських заняттях – 30 балів;</p> <p>2) індивідуальна робота: підготовка та захист реферату з обраної теми– 30 балів;</p> <p>3) контрольна робота – 40 балів;</p> <p>Підсумковий контроль – залік (грудень 2020 р.):</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>				
Вимоги до письмової роботи	<p>Письмова контрольна робота є обов’язковою до виконання. Отримані студентом бали впливають на виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав повний обсяг навчального навантаження, передбаченого навчальним планом з даної дисципліни. На контрольну роботу виносяться 4 завдання: 3 – теоретичні, 1 – на знання термінів. Всі завдання оцінюються за десятибальною шкалою. Робота виконується на аркушах А – 4 доступним для сприйняття почерком. Теоретичні питання завершуються коротким висновком з окресленої проблематики.</p> <p>Реферативна робота об’ємом 12 сторінок також виконується на аркушах А – 4. Структура написання реферату: вступна частина; аналіз використаної літератури по темі (2-3 абзаци); характеристика обраної теми та перспективність її дослідження; визначення основних параметрів викладу матеріалу; наведення ілюстрованого матеріалу, що підтверджує аргументаційну базу; висновки; список використаної літератури. У випадку глибокого розкриття проблеми з відображенням авторської позиції реферат оцінюється 30 балами; обґрунтоване розкриття теми – 28 – 30 балів; неповне розкриття теми – 12 – 22 балів; високий рівень компілятивності – 10 – 12 балів; розкриття лише одного аспекту дослідженого предмету – 0 – 10 бали.</p>				
Семінарські заняття	Тема 1. Маніпулювання як специфічна форма політичного впливу. (2 год.)				
	Тема 2. Механізми політичного маніпулювання. (2 год.)				
	Тема 3. Типи політичних маніпуляторів. (2 год.)				
	Тема 4. Мішені та об’єкти політичного маніпулювання. (2 год.)				
	Тема 5. Суть і функції невербального політичного маніпулювання. (2 год.)				
	Тема 6. Основні прийоми нейролінгвістичного програмування. (2 год.)				

	Тема 7. Політичний нейромаркетинг. (2 год.)
	Тема 8. Вибірчі технології як форма політичного маніпулювання. (2 год.)
	Тема 9. Захист від політичного маніпулювання. (2 год.)
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань планів семінарських занять (вересень – грудень 2020 р.). Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять.</p> <p>2) одна індивідуальна робота протягом вересня– грудня 2020 р. Виконання цих завдань передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) тієї чи іншої індивідуальної роботи.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (заліку) у грудні 2020р. за умови відпрацювання усіх «заборгованостей».</p>
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу «Політичне маніпулювання» передбачає перездачу усіх пропущених занять та незадовільних оцінок. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті без поважної причини, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та перездачі індивідуальних робіт – понеділок 15.00 год. – 17.00 год. Підставою для звільнення студентів від відпрацювання пропущених занять з поважної причини є медична довідка або заява студента погоджена у деканаті. У випадку плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.</p>	
8. Рекомендована література	
Базова	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2010. – 432 с. 2. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – Ніжин : ДС „Міланік”, 2007. – 223 с. 3. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. / Ф.М. Королюка. – К., 2009. – 564 с. 4. Головатий М.Ф. Політична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2001. – 135 с. 5. Бебик В.М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: навч.-метод. посіб. / В.М. Бебик. – К.: МАУП.- 2001. – 216 с. 6. Донченко О. Архетипи соціального життя і політика (глибинні регулятиви психополітичного повсякдення) [монографія] / Олена Донченко, Юрій Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334 с. 7. Чайка Г.Л. Культура ділового спілкування менеджера / Г.Л. Чайка. – К.: Знання, 2005. – 442 с. 	
Допоміжна	
<ol style="list-style-type: none"> 14. Гуменюк О.Є. Маніпуляція як різновид психологічного впливу / О.Є. Гуменюк // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – №1. – С. 23–26. 	

15. Мотузенко Б.І. Маніпуляції як соціальна технологія / Б.І. Мотузенко // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – Київ – Запоріжжя – Одеса, 2000. – Вип. 4. – С. 111–124.
16. Ожеван М. Маніпулятивні стратегії / Ожеван М. // Підприємництво в Україні. – 2001. – №9. – С. 26–27.
17. Вашкевич В. Історична пам'ять як функція історичної свідомості / В. Вашкевич // Політичний менеджмент. – 2004. – № 6(9). – С. 23–31.
18. Пробийголова Н.В. Міф як засіб політичного маніпулювання в процесі проведення виборів / Н.В. Пробийголова // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Політологія. Соціологія. Філософія. Вип. 14. – Ужгород, „Говерла”, 2010. – С. 42–44.
19. Шедяков В. Діагностика постсучасного міфу / В. Шедяков // Політичний менеджмент: український науковий журнал. – К., 2010. - № 2(41). – С. 17–28.
20. Грабовська І.О. Проблема засад дослідження українського менталітету та національного характеру // Сучасність. – 1998. – №5 – С. 58–70.
21. Philip Steele. Political Manipulation: The World of SPIN. – Heinemann Library, 2005. – 64 p.

13. Інформаційні ресурси

39. Ганжуров Ю. Політична реклама як комунікативна складова формування парламентської еліти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://psy-science.kiev.ua/polityshna-psychologia>.
41. Побокін М. Маніпуляційні впливи в системі політичних технологій / М. Побокін // Школа політичної аналітики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.spa.org.ua>.
42. Донченко О. Менталітет політичний. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://politicon.iatr.org.ua/tm/donchmp1.htm>. - Назва з титул. екрану.
43. Левенець Ю. Роль національного міфу у відродженні національної свідомості українського народу / Ю. Левенець // Нова політика. – 2001. – № 2. – С. 50-54. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.myth.net.ua/lib/yung4.htm>. – Назва з титул. екрану.
44. Дорош Л.О. Міф у політичному маніпулюванні: значення для формування суспільної свідомості. – Електронний ресурс. – Режим доступу:
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/slv/2012_14/st39.pdf
45. Мадрига Д.О. Політичний міф: сутність та особливості впливу на електоральний вибір. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010_42/Gileya42/P15_doc.pdf

47. Рочняк О.В. До проблеми використання соціального міфу як засобу маніпуляції свідомістю людини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.info-library.com.ua/books-text-11760.html>

48. Пробийголова Н.В. Концептуальні підходи до визначення категорії „політичний міф”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Polzap/2011_3/11pivkpm.pdf

49. Бойко О. Чутка як інструмент політичного маніпулювання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Sup/2011_22/Rozdil_2/13_Boyko.pdf

50. Нагорний А.І. Сучасні методики маніпулювання суспільно-масовою свідомістю та їх застосування в політичних технологіях. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_4/Pages%20from%20167-174.pdf

Викладач _____ Ломака Іванна Іванівна